

POSTANOWIENIE

Dnia 27 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski

w sprawie adwokata S. J., po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 27 listopada 2024 r. kasacji wniesionej przez obwinionego od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 1 kwietnia 2023 r., sygn. akt [...], uchylającego postanowienie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z dnia 6 grudnia 2022 r. o sygn. akt [...] i umarzającego postępowanie w sprawie

oddala kasację jako oczywiście bezzasadną, a wydatkami postępowania kasacyjnego w kwocie 20 zł (dwudziestu złotych) obciąża adwokata S. J.

[M. T.]

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 6 grudnia 2022 roku Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej [...] na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 88 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (dalej powoływana jako: ustawa Prawo o adwokaturze) umorzył postępowanie w sprawie adw. S. J. wobec upływu terminu przedawnienia karalności wynikającego z art. 88 ust. 2 ustawy Prawo o adwokaturze, wskazując, że zgodnie z postanowieniem o przedstawieniu zarzutów z dnia 2 stycznia 2018 roku, zarzucane adwokatowi S. J. czyny miały zostać popełnione w okresie od 1 września 2016 roku do 5 stycznia 2017 roku, z kolei

skuteczne przedstawienie zarzutów miało nastąpić w trybie art. 93b ust. 3 ustawy Prawo o adwokaturze dnia 11 sierpnia 2021 roku.

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżył obwiniony, który zarzucił błędne przyjęcie wskazanej negatywnej przesłanki procesowej (art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.) i umorzenie postępowania, wnosząc o zmianę kwestionowanego orzeczenia, uniewinnienie pokrzywdzonego (obwinionego), względnie uchylenie i przekazanie I instancji do ponownego rozpoznania.

Orzeczeniem z dnia 1 kwietnia 2023 r., sygn. akt [...], Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury:

I. na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. i art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 95n pkt 1 ustawy Prawo o adwokaturze uchylił w całości zaskarżone postanowienie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z dnia 6 grudnia 2022 r., sygn. [...];

II. na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 95 n pkt 1 ustawy Prawo o adwokaturze umorzył postępowanie w sprawie wobec braku skargi uprawnionego oskarżyciela;

III. kosztami postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym obciążył Izbę Adwokacką [...].

Kasację od powyższego rozstrzygnięcia wniósł obwiniony, który zaskarżył je w całości, podnosząc:

- „pominięcie zasady rozumnego postępowania - całokształtu okoliczności wyrażonej w przepisie, tj. art. 410 k.p.k.;

- błędne zastosowanie przepisu art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. skutkiem pominięcia całokształtu okoliczności, przyjęcie braku skargi oskarżyciela i na tej błędnej podstawie umorzenie postępowania;

- pominięcie obowiązku wyrażonego przepisem art. 414 § 1 zd. 2 k.p.k.

- uchybienie obowiązkom wynikającym z przepisu art. 424 k.p.k. przez pominięcie tychże wszystkich okoliczności - faktów istotnych - oskarżenia w warunkach przestępstwa niedopełnienia obowiązku „nadużycia uprawnień (231 k.k.), a przy tym z niskich pobudek”.

Formułując powyższe zarzuty autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania bądź o uniewinnienie, obciążenie kosztami postępowania „sprawcę oskarżenia”, zasądzenia kosztów

postępowania na rzecz obwinionego „ofiary przestępstwa” oraz zasądzenie na rzecz obwinionego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wywiedziona przez obwinionego kasacja jest bezzasadna w stopniu oczywistym. Weryfikacja podnoszonych przez skarżącego naruszeń prowadzi bowiem do wniosku, iż formułowane zarzuty nie zasługują na uwzględnienie i w żaden sposób nie mogą doprowadzić do powzięcia przekonania o zasadności postulowanych przez autora kasacji wniosków.

Przed przystąpieniem do merytorycznej oceny wywiedzionej kasacji - zważając na przyjętą przez obwinionego konstrukcję wszystkich z podnoszonych w powyższej zarzutów - przypomnienia wymaga, iż podstawą kasacyjną w postępowaniu dyscyplinarnym adwokatów może być rażące naruszenie prawa (materialnego bądź procesowego), a także rażąca niewspółmierność kary dyscyplinarnej (art. 91b ustawy Prawo o adwokaturze).

Wobec sposobu zredagowania przez obwinionego nadzwyczajnego środka zaskarżenia szczególnego zaznaczenia wymaga, iż prawidłowa redakcja zarzutów kasacyjnych wymaga konieczności respektowania zawartego w uprzednio powołanym przepisie wymogu wykazania, iż podnoszone nadzwyczajnym środkiem odwoławczym uchybienie nosi znamię „rażącego”. Ustawodawca wprowadzając powyższego zwrotu nie sprecyzował, jednakże semantyczna zawartość powyższego pojęcia została wypełniona przez judykaturę, gdzie wypracowano jednoznacznie zgodny pogląd, iż rażącym naruszeniem prawa jest jedynie takie naruszenie, które jest niewątpliwe, łatwe do stwierdzenia i charakteryzuje się takim ciężarem gatunkowym, które ma kluczowe znaczenie dla prawidłowości postępowania dyscyplinarnego i wydanego rozstrzygnięcia. Wyraźnego zaakcentowania wymaga nadto, iż „strona nie może ograniczyć się do wyrażenia ocen, iż czuje się zaskarżonym orzeczeniem pokrzywdzona, czy też do polemiki z ustaleniami faktycznymi, dokonanymi przez korporacyjny sąd odwoławczy lub do kwestionowania ocen dokonanych przez ten organ, bez jednoczesnego wskazania, które przepisy prawa zostały w toku korporacyjnego postępowania dyscyplinarnego

naruszone i bez wykazania nadto, że naruszenie to miało charakter rażący” (zob. aktualne na gruncie postępowania dyscyplinarnego adwokatów postanowienie Sądu Najwyższego z 1 października 2004 r., SDI 7/04, LEX nr 568870).

Zaznaczenia wymaga przy tym, iż o rażącym charakterze obrazy prawa nie decyduje oczywistość jego naruszenia, ale istotny wpływ na przebieg postępowania dyscyplinarnego lub prawidłowość wydanego rozstrzygnięcia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 marca 2010 r., SDI 1/10, LEX nr 1615615). Nie każde zatem formalne naruszenie przepisów ma charakter rażący, a tym samym nie każde uchybienie zasadom procedury winno skutkować koniecznością powtórzenia postępowania. Rażące naruszenie prawa procesowego, jako zarzut kasacji dyscyplinarnej, musi być natomiast oceniane w kontekście możliwości wpływu na treść zaskarżonego orzeczenia, gdyż „pogląd przeciwny prowadziłby do nieakceptowalnego wniosku, iż wymagania stawiane kasacji dyscyplinarnej w zakresie podstaw zaskarżenia są mniejsze niż te, które ustawa poprzez odpowiednie stosowanie art. 438 pkt 2 k.p.k. stawia zwykłemu środkowi zaskarżenia w postaci odwołania od orzeczenia sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji” (zob. R. Baszuk, W. Marchwicki [w:] *Prawo o adwokaturze*. Komentarz, red. P. F. Piesiewicz, Warszawa 2023).

Mając zatem na uwadze, iż skuteczną podstawę kasacyjną w postaci rażącej obrazy prawa może zatem stanowić jedynie uchybienie naruszające podstawowe reguły gwarancyjne bądź godzące w rzetelność procesu dyscyplinarnego, wszystkie podniesione w kasacji zarzuty uznać należy za chybione.

Analiza podnoszonych przez autora kasacji uchybień prowadzi bowiem do wniosku, iż w niniejszym postępowaniu nie tyle nie doszło do zaistnienia naruszeń o randze zbliżonej do bezwzględnej przyczyny odwoławczej, co zaskarżone rozstrzygnięcie wolne jest od jakichkolwiek uchybień.

Odnosząc się do pierwszego z podnoszonych zarzutów, tj. „pominięcia zasady rozumnego postępowania - całokształtu okoliczności wyrażonej w przepisie art. 410 k.p.k.” wskazać należy, iż sąd odwoławczy nie mógł dopuścić się naruszenia powyższego przepisu, jako że w ogóle go nie stosował. Zarzut rażącej obrazy art. 410 k.p.k. może być bowiem skutecznie formułowany pod adresem sądu, który przeprowadzał postępowanie dowodowe co do istoty sprawy, a więc

sądu pierwszej instancji, a sądu drugiej instancji tylko wówczas, gdy przeprowadzał on sam postępowanie dowodowe (postanowienie SN z 17.12.2014 r., II KK 329/14, LEX nr 1583223). W niniejszej sprawie sąd ad quem nie mógł zatem samoistnie obrazić normy zawartej w tym przepisie.

Na uwzględnienie nie zasługiwał również zarzut naruszenia art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. (tiret 2). Podkreślenia wymaga bowiem, iż przesłanka określona w art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. wiąże się ściśle z zasadą skargowości (art. 14 § 1 k.p.k.) i stanowi ujemną przeszkodę procesową jedynie dla postępowania sądowego w pierwszej instancji. W postępowaniu odwoławczym stwierdzenie przez sąd wystąpienia uchybienia, o jakim mowa art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., która - zgodnie z art. 414 § 1 k.p.k. i art. 437 § 2 k.p.k. - winna skutkować uchyleniem zaskarżonego orzeczenia i umorzeniem postępowania, a nie uniewinnieniem (zob. wyrok SN z 8.02.2023 r., II ZK 96/22, LEX nr 3526775). Brak skargi uprawnionego oskarżyciela jest bowiem okolicznością wyłączającą postępowanie.

Weryfikując postępowania odwoławcze wskazać należy, iż sąd ad quem, w pełni trafnie stwierdził zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela, stanowiącą formalną przesłankę uniemożliwiającą kontynuowanie postępowania karnego i zasadnie dokonał korekty postanowienia sądu meriti. Zważając natomiast na jednoznaczne brzmienie przepisu art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. wskazać należy, iż przepis ten kategorycznie określa sposób procedowania w przypadku wystąpienia ujemnej przesłanki procesowej, nakładając na sąd obowiązek uchylenia zaskarżonego orzeczenia i umorzenia postępowania niezależnie od podnoszonych w środku zaskarżenia zarzutów. Zmaterializowanie się rażącego naruszenie prawa procesowego o charakterze bezwzględnym w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela uniemożliwia przy tym – wbrew forsowanej przez autora kasacji tezie - uniewinnienie, gdyż nie doszło do skutecznego przedstawienia zarzutów dyscyplinarnych. Słusznie zatem sąd odwoławczy ograniczył swe rozważania do stwierdzenia uchybienia o randzie bezwzględnej i nie dokonywał oceny prawidłowości podstaw prawnych i faktycznych rozstrzygnięcia sądu meriti, jak

i zarzutów formułowanych przez obwinionego wobec bezprzedmiotowości ich analizy.

Z tej też przyczyny na uwzględnienie nie zasługiwał zarzut formułowany przez obwinionego w tiret 3 kasacji. Zgodnie z art. 414 § 1 zd. 2 k.p.k. w razie stwierdzenia okoliczności wymienionych w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 sąd wydaje wyrok uniewinniający, chyba że sprawca w chwili czynu był niepoczytalny. W niniejszej sprawie nie zaistniały natomiast wskazane przez ustawodawcę okoliczności umożliwiające wydanie wyroku uniewinniającego, gdyż nie doszło do skutecznego przedstawienia zarzutów. W takim układzie procesowy skarżący nie uzyskał zatem statusu obwinionego. Powyższe już na przedpolu wykluczyło możliwość oceny zgromadzonego materiału dowodowego i badania ewentualnego zawinienia obwinionego. Stwierdzenie braku skuteczności przedstawienia obwinionemu zarzutów doprowadziło do braku skutecznego zainicjowania postępowania jurysdykcyjnego, a dopiero na tym etapie dochodzi do sądowej oceny materiału dowodowego. Skoro zatem stwierdzone uchybienie zaistniało w postępowaniu wyjaśniającym (stanowiącym surogat postępowania przygotowawczego), to jego konsekwencją musiało być umorzenie postępowania wobec braku skutecznie wywiezionej skargi inicjującej postępowanie sądowe. Powyższe wykluczyło możliwość wydania orzeczenia merytorycznie przesądzającego w przedmiocie zawinienia obwinionego.

Nie sposób również uznać, iż sąd odwoławczy dopuścił się rażącej obrazy art. 424 k.p.k. Zważyć bowiem należy, iż uzasadnienie wyroku jest dokumentem o charakterze sprawozdawczym. Dlatego też w świetle linii orzecznictwa Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że skoro uzasadnienie wyroku jest sporządzane po wydaniu wyroku, to oczywiste jest, iż jego treść nie może mieć wpływu na treść zapadłego wcześniej rozstrzygnięcia. Niewystarczająca bowiem treść uzasadnienia wyroku może być wynikiem naruszenia przepisu procesowego (art. 424 k.p.k.), ale konieczne jest jeszcze stwierdzenie możliwego wpływu tego uchybienia na treść orzeczenia. Ten natomiast nie istnieje, skoro uzasadnienie sporządzane jest po jego wydaniu.

W myśl natomiast art. 455a k.p.k. (stosowanego w postępowaniu kasacyjnym odpowiednio zgodnie z art. 518 k.p.k.) nie jest możliwe uchylenie

zaskarżonego wyroku z tego powodu, że jego uzasadnienie nie spełnia wymogów określonych w art. 424 k.p.k.

Mając na uwadze na powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia, orzekając o kosztach postępowania na podstawie art. 95l ust. 2 ustawy Prawo o adwokaturze.

[M. T.]

[a.ł]